

När mamma dör

VARJE FÖRÄLDERS MARDRÖM är tanken på vad ska hända med barnen om jag/vi skulle dö. I Sverige finns barnpension, gratis skola, sociala myndigheter och sannolikt släkt och vänner, beredda att gripa in. Inget föräldralöst barn svälter ihjäl eller hamnar automatiskt på gatan. Ändå oroar vi oss. Naturligtvis.

Föreställ dig då all den ångest som en fattig afrikansk mamma genomlider medan hon sakta tynar bort i aids, cancer eller tbc. Det är inte säkert att släkten kan ta hand om ytterligare en barnkull, ge dem mat och bekosta skolgång.

ALLA MÄNNISKOR HAR RÄTT TILL ett hem, mat, vatten, läkarvård, utbildning. Detta har de flesta FN-länder skrivit under på. Men dessa de mest grundläggande mänskliga rättigheterna är ingen självklarhet för alla. Tillgång till vård och medicin, som exempel.

DE SOCIALA KOSTNADERNA BLIR HÖGA för samhället när människor dör i förtid och medellivslängden sjunker till under 40 år. En mamma, även om hon är berövad mänskliga rättigheter, ökar chanserna för god överlevnad för sina barn. Nu höjs röster som varnar för att alltfler, och alltför många, unga kvinnor dör och alltfler barn lämnas ensamma i Afrika söder om Sahara.

Detta skulle kunna förhindras med ökad tillgång till medicin. Men lagar som skyddar patent i tjugo år hindrar kopiering och försäljning av mediciner. Det är mediciner som kan bromsa aids och bota tbc och malaria, förlänga liv och därmed trygga familjens försörjning. Med detta skydd av medicinerna i 20 år utestängs fattiga länder från möjlighet att använda dem medan läkemedelsbolagen gör enorma vinster.

PATENT FÅR INTE SKYDDAS TILL PRISET av människoliv. Det är ett etiskt problem att profit för ett fåtal går före hälsa för miljoner.

Men detta är ingen naturlag utan resultatet av förhandlingar i världshandelsorganisationen WTO. Det är regler och lagar skapade av människor och fullt möjliga att ändra (eller skrota). Kritikerna är många och kampen pågår. Svenska organisationer är med. Naturligtvis.

För vi kan inte stillatigande se på när människor dör för att de inte får det som vi anser vara självklara rättigheter. Våra svenska liv är inte mer värda än de afrikanska mammornas. Även om WTO tycks anse det.

KERSTIN BJURMAN
redaktör

PS. TEJNIKEN ÄR UNDERBAR MEN ibland samarbetar den inte fullt ut. Då kan det bli som i förra numret av Södra Afrika: bokstavs-kombinationerna fi och fl fick inte vara med. Förhoppningsvis kunde du ändå läsa och förstå. Förlåt, förlåt! Vi lovar att det aldrig ska hända igen! (Men kanske nåt annat kul dyker upp istället?)

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.